

Писларь О.О.,
аспірантка кафедри педагогіки, психології
та освітнього менеджменту ім. проф.Є. Петухова
Херсонський державний університет

ГЕНЕЗА СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ НА ПРИКЛАДІ ХЕРСОНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Розвиток закладу вищої освіти, його історичний шлях становлення та розбудови супроводжується змінами у структурі та трансформаціями, які знаходять своє відображення у ряді джерел, що фіксують та унормовують зазначені зміни. Аналіз історико-педагогічних джерел, дозволяє прослідкувати генезу структурно-функціональної моделі управління закладом вищої освіти. Вивчення досвіду минулого крізь призму історико-педагогічних джерел дозволяє вирішити сучасні проблеми освітнього менеджменту та процесу підготовки управлінських кадрів у галузі освіти. Вивчаючи зазначені історико-педагогічні джерела на прикладі Херсонського державного університету, можна зробити висновок, що найбільш інформативними стосовно освітнього менеджменту є наступні документи: Статут університету (в редакції різних років), накази адміністрації вищого навчального закладу, а також рішення Вченої ради та трудового колективу про зміни структури та реорганізацію вишу, Концепція розвитку ХДУ на 2012-2022 рр.. Надзвичайно цінним джерелом при такому аналізі структурно-функціональної моделі вищого навчального закладу є Структура Херсонського державного університету, затверджена Вченою радою університету. Важливо зазначити, що це документ розроблений відповідно до Концепції розвитку, містить наслідування та традиції історичного розвитку університету, легалізує сформовані відносини у процесі здійснення управлінської та керівної діяльності. Цим документом виділяється три типи в системі управління (пряме підпорядкування, управління згідно функціональних обов'язків, координація). В документі зазначається, що затверджувана структура є відправною точкою для конгруентної

трансформації, що описується в рамках стратегічного плану розвитку ХДУ. Новизною є те, що для вирішення проблем розмежування повноважень і відповідальностей за прийняття рішень, а також для стимулювання бажаної поведінки у структуру Херсонського державного університету вводяться робочі групи. Цей документ має детальну схематичну візуалізацію та визначення типів управління стосовно адміністрації університету, структурних підрозділів, відділів, служб і трудового колективу Херсонського державного університету. Для ректора, кожного з проректорів та деканів визначені межі управління та основні функції. Надзвичайно важливими для визначення генези структурно-функціональної моделі управління закладом вищої освіти виявляються наукові праці, статті та монографії. Цінним джерелом під час нашого дослідження виявилася монографія авторського колективу ХДУ «Херсонський державний університет. Історичний нарис (1917 – 2007)», у якій висвітлюється історія утворення та діяльності закладу вищої освіти, основні етапи становлення та розвиток навчального закладу як одного з провідних класичних вишів Півдня України. У цій праці досліджується історія та трансформації від заснування Юр'ївського вчительського інституту до сучасного Херсонського державного університету, що дозволяє провести детальний аналіз змін у структурі закладу, поетапної реорганізації, появу нових факультетів, структурних підрозділів та розбудови матеріально-технічної бази, а також описується творчий та професійний шлях ключових постатей в історії Херсонського державного університету. Міжнародна науково-практична конференція «Практичні та теоретичні питання розвитку науки та освіти»³³ Ураховуючи історичний період розгляду в нашому дослідженні (кінець ХХ – початок ХХІ століття), ми відтворили структурно-функціональні моделі різних періодів розвитку вишу – державний педагогічний інститут, державний педагогічний університет та класичний Херсонський державний університет. Саме через їх порівняння, як джерел історико-педагогічних досліджень ми побачили зміни в структурі, управлінні, а відповідно і упідготовці управлінських кадрів на факультетах і

кафедрах. Тим більше, що ці моделі є схематичними, але їх доповнюють змістовні складові, насамперед навчальні програми і плани. І таким чином, ми бачимо, яким чином відбувалася підготовка та перепідготовка управлінських кадрів. Наприклад, у педагогічному інституті – збільшення кількості годин на школознавство, засвоєння студентами основ управління в школі, у педагогічному університеті – створення факультету перепідготовки і підвищення кваліфікації кадрів (1999 р), у класичному державному університеті виокремлення економіко-юридичного факультету, який потім реорганізовано у факультет економіки та менеджменту, де засновується кафедра менеджменту і адміністрування. Під час нашого дослідження, виявлено також три основні етапи в історичному шляху однієї з найперших кафедр нашого закладу вищої освіти – кафедри педагогіки та розширення сфери її діяльності. У її функціонуванні можна умовно виділити три основних періоди, пов'язаних із змінами напрямів діяльності, що відобразилось і у назві: 1917 – 1999 рр. – кафедра педагогіки, 2000 – 2013 рр. – кафедра педагогіки та психології, 2013 – 2017 рр. – кафедра педагогіки, психології й освітнього менеджменту. На сучасному етапі необхідність підготовки компетентних управлінських кадрів в освітньому менеджменті зумовила створення магістерської програми на межі двох наукових царин – педагогіки та менеджменту. І завдяки роботі професорсько-викладацького колективу кафедри було відкрито магістратуру зі спеціальності 073 Менеджмент. Спеціалізація «Управління навчальним закладом (за типом)».

Список використаних джерел:

1. Структура ХДУ // затверджено Вченою радою Херсонського державного університету № 7 від 18 лютого 2013 р. – Херсон: ХДУ, 2013. – 11 с.
2. Херсонський державний університет. Історичний нарис (1917 – 2007) – Херсон: ХДУ, 2007. – 352 с.